

KÖSZÖNTJÜK A 75 ÉVES J. M. TANNER PROFESSZORT

Az 1995. esztendő júliusában 75. születésnapja alkalmából köszöntöttük J. M. Tanner professzort, a nemzetközi humánbiológia egyik kiemelkedő alakját, az auxológia élő klasszikusát. Erre az alkalomra jelent meg az *"Essays on Auxology"* című ünnepi kötet, amely alcíme szerint "presented to James Mourilyan Tanner by former colleagues and fellows". Korábbi kollégái, munkatársai, barátai köszöntötték a jubilánst egy nagyszerű tanulmánykötettel (a könyv ismertetése lapunk jelen számában olvasható). A londoni Hotel Harrington különtermeiben rendezett banketten a kötet szerzői bensőséges ünneplésben részesítették Tanner professzort. A köszöntések után az ünnepelt válaszbeszédében tudományos pályájának legkiemelkedőbb és legkedvesebb eseményének minősítette az estet. Meggyőződésem, hogy mindannyiunknak, akik szerencsések lehettünk jelen lenni, nagy élmény volt az az ünnepi est.

Hetvenötödik születésnapja alkalmából felvillantunk néhány fontos eseményt Tanner professzor életéből, tudományos pályájából.

1920. augusztus 1-én született Camberley-ben (Surrey, Anglia). Kitűnő angol kollégiumokban, angol és amerikai egyetemeken tanult. Az orvosi diploma megszerzése után Oxfordban az Anatómiai Intézetben dolgozott, majd 1948-tól a londoni egyetemen tanított. 1956-tól 1985-ben történt nyugdíjba vonulásáig a londoni Institute of Child Health professzora volt, amely intézet nemzetközi hírnevét éppen ő fejlesztette ki. Nyugdíjas korában is aktív, tanít a Harvardon és Houstonban is.

Munkássága a gyermek növekedésének, érésének, valamint a testalkati kutatásoknak szinten minden területét felöleli. Már az első könyve, a *"Growth at Adolescence"* (1955, azóta számos kiadást ért meg, és öt nyelvre fordították le) nagy szakmai sikert hozott néki. Egy másik kitűnő könyvében (*"Education and Physical Growth"* 1961) a szomatikus fejlődés és a testnevelés kapcsolatát tárgyalja. A világ egyik legjobb humánbiológiai kézikönyvében ő írta a növekedés és testalkat fejezetet (több kiadás, köztük orosz, holland, portugál nyelven). Kidolgozta a skeletális életkor vizsgálati módszerét, amelyet ma szerte a világon *TW2-módszer* néven ismernek, és a színvonalas laboratóriumokban alkalmaznak. A Nemzetközi Biológiai Program Human Adaptability szekciójának munkálataiban vezető szerepet vitt, és *"Worldwide Variation in Human Growth"* c. (Ph. Eveleth- szel közös) könyvében feldolgozta és bemutatta a világ gyermekkorú népességének – köztük, adataink alapján, a magyar gyermekek – növekedését, érését stb. Egyik legsikeresebb könyve a *"Foetus into Man"* több kiadást ért meg, négy nyelven olvasható, és minden lényeges kérdést tárgyal, amit ma e témában tudni lehet. Két filmet is készített a gyermek növekedéséről.

Két könyve kifejezetten testalkati kutatásain alapul: *"The Physique of Olympic Athletes"* a római olimpiai játékokon végzett alkattani vizsgálatainak eredményeit adja közre, míg az *"Atlas of Children Growth: Normal Variation and Growth Disorder"* a humánbiológusok és gyermekgyógyászok nélkülözhetetlen kézikönyve lett.

Legkedvesebb könyve – saját megítélése szerint – *"A History of the Study of Human Growth"*, amely az auxológiai kutatások részletes összefoglalása a legkorábbi kezdetektől napjainkig, élvezetes olvasmány.

Tucatnyi könyve mellett Tanner professzor számos fontos fejezetet írt különböző humánbiológiai és gyermekgyógyászati kézikönyvekben. Tanulmányainak száma mintegy 280. Idéztsége több ezerre rúg, a nemzetközi humánbiológiai irodalom egyik, ha nem a legtöbbit idézett szerzője.

Könyv- és folyóirat-szerkesztői, illetve kiadói tevékenysége ugyancsak kiemelkedő. A "Discussion in Child Development" négy kötete, a "Human Growth" három kötete (immár második kiadásban) a szakma "alapl művei". Folyóirat-szerkesztői tevékenységével igen nagy szolgálatot tett az egyetemes humánbiológiának. Másfél évtizeden át volt a "Human Biology" főszerkesztője, 1974-től pedig létrehozta és a legutóbbi időig szerkesztette az "Annals of Human Biology" c. folyóiratot. A két legszínvonalasabb nemzetközi humánbiológiai szaklap tehát az ő keze munkája nyomán virágzik.

Számos nemzetközi tudományos társaságban, illetve azok elnökségeiben tevékenykedett. Ezek egyik legfontosabbika a Nemzetközi Auxológiai Társaság, amelyet ő hívott életre, és amelynek hosszú éveken át egyik vezetője volt. Itt érdemes megjegyezni, hogy az "auxologia" kifejezést ő honosította meg a brit irodalomban az 1970-es években. A görög "auxein" (= növelni, nagyobbítani) szó tövéből származó auxológiát elsőként Paul Godin francia iskolaorvos vezette be "méthode auxologique" formában említve, 1919-ben. Godin az emberi növekedés tanulmányozásának módszeréről írt, amelyen az egyed többszöri, időben folytatólagos mérését értette. Később általánosabban értelmezve, ma már a növekedésvizsgálatokra alkalmazzuk az auxológia meghatározást.

Ezzel a plakettel (Lesenyei Márta szobrászművész alkotásával) köszöntötte a szerző és felesége Jim Tanner professzort 75. születésnapja alkalmából rendezett ünnepi esten.

Tanner professzor híres londoni laboratóriumában az elmúlt évtizedekben a világ minden részéről számos szakember, humánbiológus, orvos, főleg gyermekgyógyász, endokrinológus, sporttudományos kutató stb. töltött rövidebb-hosszabb tanulmányutat. Mindenki nagyon sokat tanulhatott tőle. A magyar szakembereket mindig kitüntető kedvességgel fogadta. Egyetemünk Embertani Tanszékével immár három évtizedes a szakmai kapcsolata és együttműködése. (Legutóbb a "Human Biology" 60 bekötött évfolyamát ajándékozta tanszékünknek; e folyóiratból így ez az egyetlen teljes sorozat Magyarországon.)

Tanner professzor szakmai eredményeit több egyetem ismerte el azzal, hogy *díszdoktorrá* avatta, így a Madridi Autonom Egyetem (1990), a Genovai Egyetem (1992) és az Eötvös Loránd Tudományegyetem (1993). Számos nemzetközi tudományos társaság választotta őt tiszteleti tagjává, így a Brit, a Francia, a Svájci, az Olasz, a Magyar, a Kubai és a Katalán Gyermekgyógyász Társaság, a Society for Adolescent Medicine, a Society for the Study of Human Biology, valamint az Európai Antropológiai Társaság (1990).

Egy ilyen impozáns életművet, amelyet Jim Tanner professzor létrehozott, ilyen hatékony oktató és kutató tevékenységet, amelyet ő produkált, csak ritka kivételes tehetségű ember képes felmutatni. Kedves egyéniségével mindenkire nagy hatást tesz. Nagyon sokoldalú ember. A sport egészen fiatal korától része életének. Ifjúkorában gátfutó-bajnok volt, de a lovaglástól a sízésen át a golfig számos sportágat űzött nagy kedvvel és eredményesen. A művészetek is végigkísérik életét. Nagy zenerajongó. Már fiatal diákként zenei társaságot szervezett, énekkari tag volt, és rendszeres hangverseny-látogató. Kevés olyan híres hangversenyterem van szerte a világon, ahol ő ne járt volna. De ugyanez érvényes a világ nagy múzeumaira és képtáraitra is.

Amikor most a magyar antropológiai folyóirat hasábjain a 75 éves Jim Tanner professzort köszöntjük, szeretettel gondolunk a nagyszerű emberre, a kitűnő tudósra, az Egyetemünk adományozta "Doctor et Professor Honoris Causa" kitüntető cím tulajdonosára, nagy elismeréssel adózunk tudományos teljesítményének. Ő volt az, aki olyan – egymástól olykor távolinak tűnő – tudományágakat ötvözött össze, mint a humánbiológia, a neveléstudomány, az egészségügyi monitorozás, egyes klinikai ágak, a szocio-ökonómia (és annak története), a kormányzati politika stb. Szívből kívánunk további jó egészséget, töretlen alkotókedvet Tanner professzornak, és azt, hogy sok öröme legyen abban a sok évtizedes munkában, amelyet az auxológia fejlesztésében igen nagy nemzetközi együttműködésben végzett. Ő valóban "ércnél maradandóbb emléket" állított.

Ad multos annos, Jim!

Dr. Eiben Ottó

